

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení doktoranda: **PhDr. STASKOVÁ Věra**
Studijní program: Ošetrovatelství
Oponent disertační práce: **doc. PhDr. Lada Cetlová, Ph.D.**
Školitel: prof. PhDr. Valérie Tóthová, Ph.D.
Konzultant: doc. PhDr. Jaroslav Kořa
Název disertační práce: **Inspirace Joyce E. Travelbee pro ošetrovatelství**

Aktuálnost zvoleného tématu, originalita a původnost práce

Předkládaná disertační práce je členěná do pěti kapitol. Výběr předmětné problematiky disertační práce hodnotím vysoce pozitivně, kde se autorka zabývá otázkou zaměřenou na analýzu odkazu díla Joyce E. Travelbee, které je v současné České republice věnovaná malá pozornost. Mezníkem ve vývoji ošetrovatelských teorií, modelů a rámců se v USA stal rok 1968, kdy jednotlivé teoreticky ošetrovatelství postupně kultivovaly pojetí ošetrovatelství jako vědy. Zároveň byl kladen důraz na vzdělávání v oboru ošetrovatelství i na filozofii moderního ošetrovatelství. Autorka prokázala schopnost zpracovat danou problematiku s ohledem na možnost srovnání s dostupnými tuzemskými, ale hlavně se zahraničními zdroji (zejména anglickém, portugalském a španělském) a s předchozími výzkumnými pracemi jiných autorů.

Stanovení cílů hypotéz a jejich splnění

Cílem předkládané disertační práce je analýza odkazu Joyce E. Travelbee a postihnout její význam pro ošetrovatelství. Cíl práce autorka splnila. Předkládá konkrétní oblasti uplatnění odkazu Joyce E. Travelbee například v zařízeních poskytující péči hospicového typu, nemocničního typu nebo péče mimo nemocnici; dále v podpoře sester a příbuzných pečujících o nemocné v domácím prostředí.

Metodika a zpracování získaných dat, výsledky

Autorka v práci položila otázky, na které hledala odpovědi: Jak Joyce E. Travelbee refletovala soudobou ošetrovatelskou praxi? V čem navrhovala změnit tehdejší přístup k pacientům? V čem spočívá trvalejší přínos Joyce E. Travelbee jako teoreticky pro pojetí ošetrovatelství? Jaké myšlenky a odkazy díla Joyce E. Travelbee jsou pro ošetrovatelství inspirující? Na základě analýzy a interpretací jednotlivých publikací zjistila, že Joyce E. Travelbee ošetrovatelskou praxi identifikovala, jako péči poskytovanou především

v nemocničních zařízeních, prioritně na uspokojování biologických potřeb a postrádající empatii a soucit. Dále autorka uvádí trvalejší přínos Joyce E. Travelbee jako teoretičky pro pojetí ošetrovatelství, aby nemocní jedinci a sestry byli bráni především jako lidské bytosti s preferencí jedinečnosti. Celkový přínos pro ošetrovatelství, jak uvádí autorka, jsou sestry chápány jako jediné, které mohou pomoci nemocným najít smysl v nemoci, nebo přijmout realitu - poukázání na náplň spirituální péče a využití supervize. Dále autorka poukazuje na důležitost vzájemného porozumění při vytváření mezilidského vztahu, ale i nepostradatelnost komunikačních dovedností sestry při poskytování ošetrovatelské péče.

Závěr a doporučení pro praxi

Po formální stránce zpracování práce nenacházím nedostatky. Po obsahové stránce odpovídá požadavkům kladeným na disertační práci. Celkové zpracování práce svědčí o vysoké úrovni orientace autorky v uvedené oblasti, logický sled myšlenek a návaznost jednotlivých kapitol poskytují komplexní přehled práce a mohou se stát vhodným teoretickým východiskem pro eventuální empirickou studii.

Předložená disertační práce je přínosem pro rozšíření teoretické základny v Ošetrovatelství, kdy autorka zaplnila mezeru v této oblasti.

Práce splnila požadavky kladené na disertační práci v oboru **Ošetrovatelství**. Hodnotím ji kladně a **doporučuji** její přijetí k obhajobě.

V Jihlavě 8. 7. 2015

podpis oponenta disertační práce.....

doc. PhDr. Lada Cetlová, PhD.

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení doktoranda: PhDr. Věra Stasková
Studijní program: Ošetrovatelství
Oponent disertační práce: MUDr. Magdalena Koťová, Ph.D.
Školitel: prof. MUDr. Valérie Tóthová, Ph.D.
Název disertační práce: Inspirace Joyce E Travelbee pro ošetrovatelství

Aktuálnost zvoleného tématu

Odborný text je přehledně vypracován na 172 stranách. Je doplněn seznamem odborné literatury a dalších použitých zdrojů, který obsahuje 112 titulů. Mezi nimi je pouze jedna publikovaná práce autorky a to v podobě příspěvku ve sborníku abstrakt z odborné konference.

Zvolené téma považuji za vysoce aktuální. Ošetrovatelství v současnosti prochází řadou koncepčních změn a předkládaná práce je pro jeho další profilování jako samostatného vysokoškolského oboru u nás přínosem. Jde o historicky pojatou interpretativní analýzu prací J. E. Travelbee, která v druhé polovině 20. století formulovala požadavky nejen na změny v pojetí péče o pacienta ze strany sestry, ale i na osobnost a roli sestry jako samostatného zdravotnického pracovníka přístupujícího k pacientovi na základě vztahu člověka k člověku. J. E. Travelbee je řazena mezi zakladatelky nové koncepce odborného ošetrovatelství jako profese a vědní disciplíny. Dílo Travelbee je zásadním příspěvkem pro pochopení a prosazování změn v postavení a roli sestry. Předkládaná práce je proto v této souvislosti cenným přínosem pro rozvoj oboru ošetrovatelství.

Stanovené cíle a hypotézy Cílem práce je přiblížit dílo J. E. Travelbee a potvrdit hypotézu o aktuálnosti jejího odkazu pro současný stav oboru ošetrovatelství; tento cíl autorka v práci postupně plní.

Metodika

Předkládaná dizertační práce je pojata jako historická analýza textů. Je členěna zvyklým způsobem na úvod (str. 5), 5 odborných kapitol a závěr (str. 5 – 170), seznam použitých zdrojů (173 – 184), přehled klíčových pojmů (185) a přílohy (186). Po úvodní srozumitelné

formulaci hypotézy a záměru práce se autorka věnuje upřesnění obsahu a významu v práci používaných a pro obor ošetrovatelství zásadních pojmů, které zohledňují zavedené termíny české ošetrovatelské terminologie. V druhé kapitole je uveden historický vývoj ošetrovatelství a pojetí role sestry jak ve vztahu k pacientovi, tak ve výzkumném a pedagogickém procesu oboru ošetrovatelství. Třetí kapitola mapuje osobnost a dílo J. E. Travelbee, čtvrtá kapitola toto dílo analyzuje. V páté kapitole je uvedena řada příkladů interpretací prací Travelbee a je poukázáno na možnosti využití jejích myšlenek v současném ošetrovatelství a to konkrétně v oblasti individuální péče o závažně nemocné, dále péče v zařízeních poskytujících péči nemocničního a jiného typu a dále v oblasti péče a podpory nejbližšímu okolí nemocného (péče o pečující).

Zpracování získaných dat, výsledky

Výsledky práce odpovídají jejímu zadání a potvrzují formulovanou hypotézu.

Závěr (včetně doporučení pro praxi)

Závěr práce sumarizuje zjištěné skutečnosti. Autorka konstatuje, že z analýzy a interpretace díla Travelbee, která se věnovala problematice ošetrovatelské praxe 60. let 20. století, lze čerpat inspiraci pro proces přerodu současného ošetrovatelství jako ošetrovatelské teorie a praxe. Požadavky na úpravu mezilidských vztahů sestra - pacient, na empatii, soucit a sebereflexi a změnu striktně biomedicínské koncepce ošetrovatelské praxe v chápání ošetrovatelství vycházející z principu vytvoření vzájemného vztahu ošetrovatel – pacient jako dvou jedinečných lidských bytostí je nutné realizovat a dále rozvíjet i v současnosti.

Doporučuji publikování závěrů práce v odborném periodiku.

Práce s literaturou

Práce s literaturou odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na tento typ práce.

Připomínky

1. V textu předkládané dizertační práce nacházím drobné jazykové nedostatky (chybějící čárky, písmena) a stylistické neobratnosti („dostaneme inspiraci“, „nadefinovat“ apod.) Autorka užívá termín „hermeneutická interpretace“, což je pleonasmus.

2. Za zavádějící a zbytečné považuji požadování eliminace klinických psychologů z péče o pacienty. Jejich roli nelze jednoduše nahradit rozšířením výukových osnov sester. Tento pohled je pro současné ošetrovatelství nebezpečně zjednodušující a je mimo rámec této práce.

Uvedené připomínky nikterak nesnižují úroveň předkládané dizertační práce.

Dotazy oponenta

1. **Co vše zahrnuje požadavek „humanistické revoluce v ošetrovatelství“?**
2. **Co to je „terapeutické využití sebe sama“ v procesu ošetrování?**

Předloženou dizertační práci doporučuji k obhajobě a na základě úspěšné obhajoby doporučuji udělení akademického titulu Ph.D. dle § 47 Zákona o vysokých školách č. 111/98 Sb.

MUDr. Magdalena Kořová, Ph.D.

31. 7. 2015